

Tom Lantos: Negyedszázada nem voltak ilyen jó eszmecseréim Budapesten

„Ösztönözni fogom, hogy George Bush ide látogasson”

Tom Lantos, az amerikai képviselőház küldöttségének vezetője, a delegáció budapesti tárgyalásainak befejeztével újságíróknak, köztük a Népszabadság munkatársának nyilatkozott. Tegnap számunkban már idéztük az akkor még Bukarestbe készülő magyar származású amerikai politikus nyilatkozatának azt a részletét, amelyben a romániai magyar kisebbség ügyéről volt szó. Tom Lantos — akinek időközben módosult a programja, s így nem utazik Bukarestbe — egyebek között kifejtette, hogy ebben a kérdésben az amerikai képviselőház egységes: a témát az emberi jogok általános romániai helyzetébe illesztve vizsgálja, s minden tőle telhetőt meg kíván tenni, hogy javítson a Romániában élő magyarok helyzetén „a romániai magyaroknak, mint nemzeti kisebbségnek tényleges, teljes és szabad jogegyenlősége útján”. Most a beszélgetés egyéb vonatkozásaiból idézünk.

Tom Lantos elmondta, hogy immár negyedszázada évi rendszerességgel látogat hazánkba, de mostani tárgyalásait minden eddiginél reményeltőbbnek találta. „Ez volt a legjobb hangulatú napom Magyarországon a második világháború előtti idők óta” — tette hozzá. Ezután így folytatta: — Számomra világos: mind a kormány, mind a különböző alternatív csoportok komolyan gondolják, hogy nyílt társadalmat kívánnak megteremteni. Lehet közöttük véleménykülönbség a részleteket, így azt illetően is, hogy ez milyen gyorsasággal valósuljon meg, de nincs bennem kétség a tekintetben, hogy akivel csak itt most beszélgettem, világosan megérti: Magyarország jövője közvetlenül kötődik ahhoz, amilyen mértékben valóban létrejön egy ilyen nyílt társadalom.

Függetlenül a mozgalmak és politikai pártok közötti különbségektől, illetve attól, hogy mikor kerülhet sor többpárti választásokra, Tom Lantos úgy ítélte meg, hogy a fejlődés irányáról széles körű az egyetértés; azt az idő érlelte ki. Utalva ezzel összefüggésben a szovjetunióbeli változásokra is, felidézte, hogy a csúsztan évek után öt Reagan—Gorbacsov találkozóra is sor került, hozzátéve: — Bush elnököt illetően az egyetlen kérdés nem az, hogy találkozik-e Gorbacsovval, hanem az, hogy melyik hónapban, továbbá az, hogy vajon Moszkvába menet vagy onnan jövet megáll-e Budapesten. Én ösztönözni fogom, hogy ezt tegye.

Tom Lantos elmondta azt is, hogy hazatérve természetesen tájékoztatni fogja az új elnököt, az új külügyminisztert, a törvényhozást és — a sajtó útján — az amerikai népet a magyarországi változásokról, amelyeket így jellemezett: — Új nap kezdődött. És fontos, hogy Nyugaton ez-

zel Magyarország barátai teljesen tisztában legyenek.

A Népszabadság munkatársának ide kapcsolódó kérdésére, hogy Bush elnök e heti beiktatását követően várható-e bármilyen változás az Egyesült Államok Kelet-Európa- és Magyarország-politikájában, Tom Lantos ezt válaszolta: — Nem változás, hanem további pozitív irányú fejlődés az, ami várható. Hadd mondjak néhány példát. Több képviselőtársammal javasolni fogjuk a törvényhozásban, hogy Magyarország kapja meg több évre a legnagyobb kedvezmény elvét (ezt eddig évente hosszabbították meg — A szerk.), s várakozásom szerint a javaslatot el fogják fogadni. Magam újra betérjesztem a törvényhozásban azt a korábbi indítványomat, hogy Magyarország esetében is nyújtson az amerikai kormány garanciát a befektetőknek. Küldöttségünk több tagja tavaly még ellenezte ezt, de most kilátásba helyezte, hogy az idén támogatni fogja. Közülük néhányan igen fontos emberek. Többen elkötelezték magukat a Bécs—Budapest világiállítás tervének támogatása mellett is, jöllehet a rendezés jogára amerikai város, Miami is pályázik. Végül: igen kedvező, hogy Lawrence Eagleburgert állítja a külügyminiszter első helyettesének

tisztére az új kormányzat. Ő közeli barátom, szerintem az Egyesült Államok legtehetségesebb diplomatája. Korábban belgrádi nagykövet is volt, igen nagy a kelet- és közép-európai tapasztalata, s e térség iránti érdeklődése. Szoros együttműködésre készülök vele, hogy „olajozzuk” e tendenciákat. A Bush-kormányzat idején tehát a politika pozitív irányban fog fejlődni — összegezte Tom Lantos.

Egy kiegészítő kérdésre elmondta, hogy a befektetőknek nyújtandó amerikai kormánygaranciákat illető javaslatának jók az elfogadási esélyei, küldöttségük mostani látogatása csakúgy, mint a Dante Fascell külügyi bizottsági elnök vezette korábbi delegációé együttesen kedvezően befolyásolja a törvényhozás hangulatát. Miután Magyarországon amúgy is „nulla az államosítás esélye”, bízik benne, hogy az ügyben sikerülni fog előrelépni.

A Tom Lantos vezette delegáció itt-tartózkodása alatt megkoszorúzta a második világháború idején az üldözöttek mentésében kiemelkedő szerepet játszó svéd diplomata, Raoul Wallenberg szobrát. Egy ezzel kapcsolatos kérdésre Tom Lantos elmondta: az amerikai képviselőház általa vezetett emberi jogi munkacsoportja javasolja a Szovjetunióknak, hogy engedjen be egy nemzetközi tudóscsoportot, amelynek tagjai a szovjet szakértőkkel együtt újra megvizsgálják az 1945-ben Budapesten eltűnt és — egy több évtizedes — moszkvai közlés szerint 1947-ben a Szovjetunióban elhunyt svéd diplomata életével és halálával összefüggő dokumentumokat. Hozzáfűzte, hogy az új gorbacsovi légkörben pozitív szovjet válasza számít; a Wallenberg-ügy tisztázása csak erősítheti a mai szovjet vezetés tekintélyét.

Serény Péter

Megemlékezés Raoul Wallenbergről

Csendes megemlékezést tartottak kedden a 44 évvel ezelőtt eltűnt svéd diplomatáról, Raoul Wallenbergről, budapesti emléktáblájánál, a Pozsonyi út és Raoul Wallenberg utca sarkán. Több százan emlékeztek gyertyákat gyújtva, az emléktáblához virágokat helyezve az 1944-ben ezeket megmentő svéd követségi titkárról.

A Raoul Wallenberg Egyesület által szervezett eseményen megjelent Tom Lantos, az amerikai képviselőház magyar származású tagja is. Elmondotta, hogy ő maga és felesége szintén a svéd diplomatának köszönheti életét, s hogy javaslatára az amerikai kongresszus törvénybe iktatta Wallenberg érdemeit, sőt az Egyesült Államok díszpolgárává is avatták. (MTI)